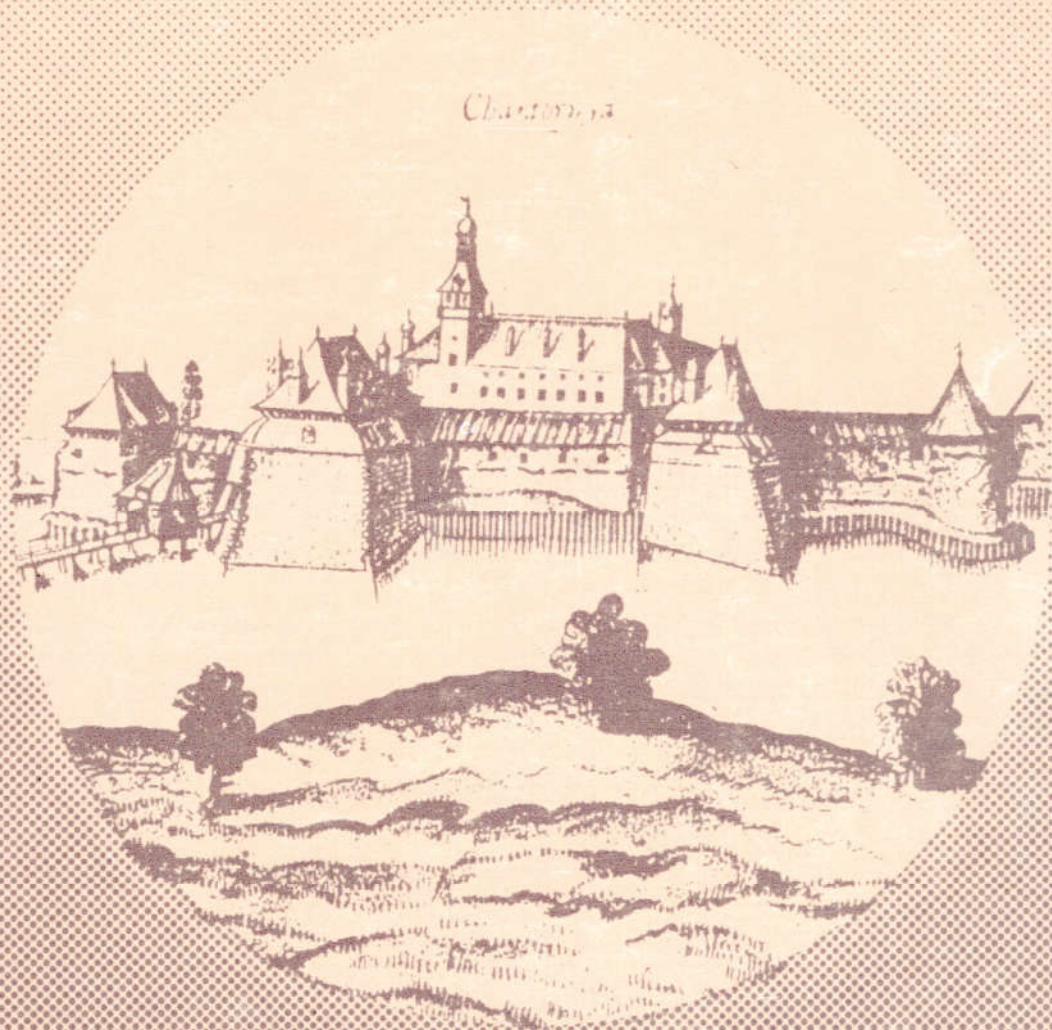


MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE



16

MUZEJSKI VJESNIK 16

MUZEOLOGIJA

DIDAKTIČKO - METODIČKO OSMIŠLJAVANJE MUZEJSKE PREZENTACIJE

U koncepciji strukturalnosti muzejske djelatnosti znatnu težinu ima faza *komunikacije* Muzeja s ostalim korisnicima različitih strukovnih i intelektualnih razina i interesa. Čak štoviše, muzejska teorija i praksa sve više upućuju muzejske djelatnike da se svojim rezultatima istraživačkog i znanstvenog rada otvore prema građanstvu, te "agresivnijim" didaktičko - metodičkim i odgojnim postupcima "prodiru" u spoznajnu sferu prosječnog građanina. Dakako da su nam najzahvalnija populacija djeca predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog uzrasta. S toga je potrebno da se svaki kontakt s mladima didaktičko - metodički i edukativno stručno razradi.

Ilustracije radi, kao potkrijepu izrečenog navodim dva primjera didaktičko - metodičke razrade i to:

1. Posjet izložbi Kulturno - povijesnih spomenika profane i sakralne naravi i
2. Upoznavanje povijesne jezgre grada Koprivnice.

Prvi primjer:

POZIV NA SURADNJU

Tema izložbe: Kulturno - povijesni spomenici općine Koprivnica

Ideja: Dr. Dragutin Feletar

Foto dokumentacija: Bolto Ranilović, ing. arh.

Autori izložbe: Dr. D. Feletar i B. Ranilović

Postav izložbe: Gordana Kovačić, kustos galerije

Cilj izložbe: Upoznavanje građana i učenika općine Koprivnica sa postojanjem zavidnog bogatstva spomenocima kulture na cijelom teritoriju općine, te poticanje na razmišljanje o nužnosti njihove obnove i revitalizacije u muzeološkom smislu riječi.

ZAŠTO IZLOŽBA O SPOMENICIMA KULTURE?

Kulturno naslijeđe - kulturnu baštinu nužno je "otrgnuti" od uskog interesa struke: arhitekata, urbanista, povjesničara umjetnosti i dr. i dati je sudu i prosudbi svima građanima općine kako bi spoznali i čuvali vlastiti kulturni

identitet. Kustos galerije Koprivnica G. Kovačić u povodu izložbe precizno odgovara na pitanje *zašto?*: "Zaboravlja se da spomenici kulture nose naslage prošlosti i da su dokazi naše prisutnosti i naše povijesti upravo na ovom tlu. Oni su obilježje sredine i ljudi, nacionalni i kulturni identitet koji svjedoči o višestoljetnoj tradiciji i egzistenciji nas samih. Nije, dakle riječ o objektima koji "samo" posjeduju određenu umjetničku vrijednost i koji su zbog toga stavljeni na pijedestal, te udaljeni od stvarnosti i života, već o vitalnim organizmima s obiljem informacija i poruka ali i brojnim, često neiskorištenim mogućnostima."

ŠTO SAZNAJEMO POSJETOM OVOJ IZLOŽBI?

Izložena je fotodokumentacija *profanih* (svjetovnih, neposvećenih) i *sakralnih* (crkvenih, posvećenih) spomenika kulture. Izložene su tri karte: jedna karta općine s ucrtanim lokacijama nepokretnih spomenika kulture s detaljnijim objašnjenjima karaktera pojedinih spomenika te dvije karte sa situacijom na području nekadašnje koprivničke utvrde (naznaka bedema i sadašnji raspored zgrada i drugih objekata). Kod sakralnih spomenika uglavnom su obuhvaćene četiri konfesije: rimokatolička, pravoslavna, evangelistička i židovska. Obje kategorije spomenika uglavnom pripadaju *baroku* i nešto *neogotičkom* stilu. Izložene spomenike kulture (Fotodokumentaciju) treba promatrati kao sintezu - funkcionalnu vezu kiparstva, slikarstva i arhitekture. S time u svezi skrećemo pažnju na vrijedne freske sa iluzionističkim slikarstvom u crkvama u Kuzmincu i Koprivničkom Ivancu, te na jedan od rijetkih renesansnih spomenika u Podravini (16. st.) *grobnu stellu* uzidanu na pročelje Župnog dvora Sv. Nikole u Koprivnici i dakako, i na sve ostale interijere izloženih sakralnih spomenika.

KAKO PRISTUPITI IZLOŽBI?

Izložbi možemo pristupiti na dva moguća načina:

- a) *pasivno*: što znači da interes učenika

dovodimo samo do nivoa informativnosti i

b) *aktivno*: da pored informativnog postignemo i odgojno - obrazovni zadatak - funkcionalni cilj. Da između promatrača i izložene fotodokumentacije nastane interakcija i odgovarajuća rezonancija interesa.

Aktivan odnos prema izložbi pretpostavlja prethodno upoznavanje učitelja - nastavnika sa specifičnostima postave izložbe, na osnovi čega će moći izvršiti adekvatniju didaktičko - metodičku pripremu razreda - odjeljenja. Pod *aktivnom* pripremom podrazumijeva se kvalitetan izbor kombiniranog korištenja metoda: razgovora, rada na tekstu, individualnog i grupnog rada, istraživački pristup, te realizaciju principa zavičajnosti i životnosti u nastavi. Glede teme izložbe predlaže se aktivan pristup sadržaju izložene fotodokumentacije. U koju dubinu (intenzitet) i širinu (ekstenzitet) poimanja zadane teme će svaki nastavnik - učitelj ići, ovisi o uzrastu i intelektualnoj razini učenika, što znači da se mora voditi računa o principu *primjerenosti grupe*. U cilju bolje organizacije posjete galeriji, poželjno se obratiti svom kolegii školskom pedagogu. Napominjemo da je izložba primjerena osnovnoškolskom uzrastu počev od četvrtog razreda na više, kao i za srednjoškolski uzrast. Na izložbu možete doći sa cijelim odjeljenjem (frontalni pristup) ili pak sa grupom učenika koje vezuje uži interes za zadanu temu. Grupa može biti sastavljena od grupe učenika jednog ili nekoliko paralelnih odjeljenja istog razreda ili više razreda. Tu podrazumijevamo grupe nadarenih učenika čije je uže interesno područje povijest i likovna umjetnost.

SRDAČNO VAS OČEKUJEMO!

Drugi primjer:

MUZEJ GRADA KOPRIVNICE POZIVA NA SURADNJU ZAŠTO?

- Muzej, kao institucija, dugi niz godina vrijedno sakuplja, klasificira, snima proučava i izlaže bogatu kulturno - povijesnu baštinu koprivničke Podravine i želi da plodovi takvog rada postanu svojina što šireg i većeg dijela pučanstva.

- Poseban interes nas muzejsko - galerijskih djelatnika usmjeren je na razvoj produktivne suradnje na relaciji *škola - muzej - škola*.

- U razvoju spoznajnog procesa mladih,

prednost dajemo principu zavičajnosti: upoznaj svoj prag, dvorište, ulicu, mjesto - grad, općinu, županiju, i lijepu našu Hrvatsku.

- Rat je rušio, harao, palio i otimao kulturni i materijalni identitet hrvatskog naroda (Vukovar, Ilok, Dubrovnik i dr.) rušivši na taj način mostove njihove povijesne datosti. Koprivnica i Podravina na svu sreću pošteđeni su takvih zala, te u zahvalnost našoj sretnoj sudbini *cijenimo to što imamo, upoznajmo i time se ponosimo!!!*

PREDMET SURADNJE

Tematska cjelina: UPOZNAJMO SVOJ GRAD

U sastavu ove tematske cjeline mogući su odgovori na slijedeća pitanja:

Koprivnička *utvrda*: Zašto? Gdje? Kada? I do kada?

Povijesna jezgra grada: Od kada? Kako je nastala? Koje dijelove grada obuhvaća? Koje su značajnije građevine nastale i danas postoje unutar *utvrde* i u sastavu *povijesne jezgre*? Što je do sada učinjeno i što se čini na njenom očuvanju?

METODOLOGIJA SURADNJE

1. Zajednički dogovor održat će se u zgradi - donaciji Dr. Vladimira Malančeca (obiteljska kuća građanskog tipa)
 - a) podjela u grupe s ciljem rada na predlošcima
 - b) dogovor o obilasku dijela povijesne jezgre
2. Obilazak dijela povijesne jezgre uz potrebna objašnjenja
3. Od prisutne grupe posjetilaca predložimo formiranje interesne grupe od nekoliko učenika zainteresiranih za detaljnije upoznavanje *povijesne jezgre* ili *utvrde* kao samostalan istraživački rad.

CILJ: razvijanje pozitivnog i aktivnog odnosa prema povijesnoj i kulturnoj građi *Muzeja grada Koprivnice*.

KADA REALIZIRATI?

Realizaciju suradnje isključivo podređujemo potrebama i vremenskim mogućnostima Vaše organizacije rada u školi. Vašu spremnost i dolazak potrebno je najaviti dva dana ranije kako bismo mogli utvrditi raspored obilaska. Telefon: 823-391 za Hitrec Zvonka, muzejskog pedagoga.

ZAHVALJUJEMO VAM SE I SVESRDNO OČEKUJEMO!!

Oba ova projekta značajna su zbog toga što će kroz upoznavanje povijesne arhitekture mladi čovjek osjetiti što to znači kada se takvi

objekti nemilosrdno uništavaju diljem lijepe naše Hrvatske.

Anita ŠESTANJ - PERIĆ, Gradski muzej Varaždin

UPORABA RADNIH LISTIĆA UZ IZLOŽBE U VARAŽDINSKOME MUZEJU

Jedan od vidova Školskog servisa, odgojno - obrazovne djelatnosti varaždinskoga muzeja, su radni listići za učenike koji se priređuju uz neke izložbe. Protekle godine izrađeni su radni listići uz izložbe: "Ratni zaris" (crteži - karikature Ivana Šarića), "Radost življenja" (kolaž i modne instalacije Lidije Šeler), "Crkvena umjetnost i baština novomaroškog kraja", "Kosta Angeli Radovani - medalje, skulpture i crteži". Radni listići pretpostavljaju dolazak učenika na razgledavanje izložbe i njegov *samostalan* rad u muzeju. Ovakvim oblikom rada učenika se potiče na razmišljanje o onome što gleda, usmjerava se njegova pozornost na opažanje najvažnijih elemenata u cilju usvajanja osnova (likovne) umjetnosti kao temelja *razumljivosti* umjetničkih djela.

No u muzeju se, uz likovne, priređuju i razne tematske izložbe kod kojih se postavljena pitanja ne moraju odnositi samo na "čitanje" likovnog jezika, već se njima učenika navodi (sukladno temi i karakteru prikazanoga) na upoznavanje - uočavanje i nekih drugih sadržaja. (Primjerice kod foto - izložbe "Rekonstrukcija i uređenje starog sela Kumrovec" težište je bilo stavljeno na opažanje značajki seoskoga graditeljstva u Hrvatskom zagorju.) U svakom se slučaju pitanjima nastoji obuhvatiti i spoznajna i psihološka strana ovog oblika rada.

To se može pojasniti na primjeru radnih listića uz izložbu "Radost življenja" (kolaži i modne instalacije Lidije Šeler).¹ Spoznajna strana, kao osnova za nadograđivanje stečenih odnosno stjecanja novih znanja, prožimanje je funkcija promatranja, mišljenja i prakse. Da bi odgovorio na pitanja: "Koju likovnu tehniku koristi umjetnica na svojim slikama? Što je

kolaž? Što je kao podloga poslužilo autorici za izradu kolaža?", učenik će razgledavati i promatrati izložene slike; raščlanjivanjem niza sličnih primjera (slika - kolaž) utvrditi će glavne značajke tehnike, a sintezom zajedničkih elemenata doći i do uopćavanja. Ako će, potaknut izložbom, pokušati sam izraditi sliku u tehnici kolaža, stečeno će znanje primijeniti u praksi. Međutim ne znači samo slučaj vlastita okušavanja (konkretno : izrada kolaža) potvrdu usvojenosti znanja - velika je važnost u mogućnosti svakoga budućeg *prepoznavanja* tehnike kolaža. Neka pitanja upućuju učenika na uočavanje autorova pristupa umjetnosti: "L. Šeler u svome likovnom izrazu spaja nacrtano i fotografsko. Kakve su linije po karakteru kojima autorica obogaćuje modne detalje? Koji se modni detalji naslućuju iz tih linija? Koji su muzejski predmeti poslužili kao poticaj za stvaranje novih umjetničkih formi? Opiši jednu ambijentalnu kompoziciju!..." Tu će učenik opaziti osobitosti samoga autora, njegovo "likovno razmišljanje", prepoznatljivost stila - odnosno mogućnost različitih pristupa umjetnosti, problematici.

Spoznajnu stranu uvijek prati intelektualno i emocionalno doživljavanje izložbe koje se može potaknuti i nekim pitanjima: "Izrazi svoje mišljenje o međusobnom odnosu između starih predmeta iz prošlih vremena i autoričinih modela! Smatraš li mogućim da se "modeli" s izložbe nose na ulici? Zašto?" pri čemu učenik iskazuje nešto osobno i stvara vlastiti sud o nečemu.

Iako su neki nastavnici dobro prihvatili ovakav oblik rada za učenike, potrebno je i nadalje intenzivirati ga i poticati. Pri tome je vrlo važni i svojevrsni poticaj za učenike od

SADRŽAJ

MUZEOLŠKA PROBLEMATIKA

Zvonko HITREC DIDAKTIČKO - METODIČKO OSMIŠLJAVANJE MUZEJSKE PREZENTACIJE	3
Anita ŠESTANJ - PERIĆ UPORABA RADNIH LISTIĆA UZ IZLOŽBE U VARAŽDINSKOME MUZEJU	5
Marina ŠIMEK MALA MUZEJSKA UČIONICA	6

ARHEOLOGIJA

Marijan BILIĆ ZBIRKA GRČKOG NOVCA IZ GRADSKOG MUZEJA VARAŽDIN	11
Ana BOBOVEC GRAD MOSLAVINA U SVJETLU DOSADAŠNJIH ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA	17
Tatjana LOLIĆ, Amelio VEKIĆ, Slobodan OLIĆ IZVJEŠTAJ O ARHEOLOŠKIM ISKOPAVANJIMA U ČAKOVCU PROVEDENIM 1992. GOD. NA LOKALITETU STARI GRAD	21
Zorko MARKOVIĆ OSVRT NA NEKOLIKO NOVIH PRILOGA POZNAVANJU HRVATSKOG SREDNJOVJEKOVLJA (1990-1992. god)	24
Zorko MARKOVIĆ NEKOLIKO ZANIMLJIVIH ARHEOLOŠKIH NALAZA IZ KOPRIVNIČKE PODRAVINE	26
Marina ŠIMEK KASNOSREDNJEVJEKOVNI NALAZ IZ LUDBREGA	30
Vjekoslav ŠTRK ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA POVIJESNE URBANE CJELINE ČAZME U 1992. GODINI	35
Josip VIDOVIĆ NASTAVAK SUSTAVNIH ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA U ŠENKOVCU	41

ETNOLOGIJA

Marija BORKO NEKOLIKO MEDIMURSKIH DJEČJIH IGARA	44
Melita ĐANIĆ OSNOVANA " DRUŽINA " ČUVARI TRADICIJA HRVATSKIH OBITELJSKIH ZADRUGA	45
Slavica MOSLAVAC GLAZBENA FOLKLORNA BAŠTINA MOSLAVINE	46
Slavica MOSLAVAC USKRSNI OBIČAJI ČEHA I SLOVAKA U MEDURIČU	50

KULTURNA POVIJEST

Zdenko BALOG SJEVERNI PORTAL TRAKOŠĆANSKE CRKVE	53
Dražen KOVAČEVIĆ FRANJEVAČKI SAMOSTAN U PODGRADU	56
Lidija PLAVEC BIDERMAJER NAMJEŠTAJ NA PRIMJERIMA IZ FUNDUSA MMČ	58
Mladen MEDAR PRILOG POZNAVANJU GRADEVNE DJELATNOSTI U BJELOVARU	61
Magdalena LONČARIĆ O JEDNOM ŠALJIVOM GLASILU U FUNDUSU POVIJESNOG ODJELA GRADSKOG MUZEJA VARAŽDIN	63

POVIJEST

Božidar GERIĆ 1. IZVORI ZA POVIJEST BJELOVARA I BJELOVARSKOG KRAJA	66
Stjepan HAJDUK OTKRIĆE PRVE POGODBE O BARBIRENJU	71

Zoran HOMEN PRAVILNIK ZA BLUDILIŠTA U GRADU KRIŽEVCU IZ 1913. GODINE	73
Franjo HORVATIĆ GRBOVNIK ŽITELJA GRADA KOPRIVNICE	75
Goran JAKOVLJEVIĆ POLAGANJE UČITELJSKE PRISEGE U BJELOVARSKOJ GIMNAZIJI POČETKOM STOLJEĆA	77
Vladimir KALŠAN PRILOG ZA POVIJEST VINOGRADARSTVA U MEDIMURJU	79
Marjan KATUŠIĆ NARODNI POKRET 1903. GODINE U ZAPREŠIĆU (uz 90. obljetnicu)	81
Magdalena LONČARIĆ ZASTAVE ŽUPANIJE VARAŽDINSKE U GRADSKOM MUZEJU VARAŽDIN	84
Slavica MOSLAVAC ET KOTTYNA DENIQUE INSIGNE SUUM PROFECIT (I Kutina je naposljetku dobila svoj počasni znak)	87
Ljerka PERČI DOZVOLA ZA FOTOGRAFIRANJE IZ 1914. GODINE	88
Hrvoje PETRIĆ DELEKOVEC U SREDNJEM VIJEKU	90
Antun STIŠČAK TATARI SU PUSTOŠILI HRVATSKOM PRIJE 750. GODINA	93
Mladen NADU NASELJA I SELA SESVETSKOG PRIGORJA U SREDNJEM VIJEKU (II) (13 — 16. stoljeće)	95

PRIKAZI I ČLANCI

Ljerka ALBUS PRVI SEMINAR DRUŠTVA FOLKLORISTA	102
Antica BREGOVIĆ Prirodoslovna mapa "IZ ALBUMA FRANJE PL. KOŠĆECA "	103
Melita ĐANIĆ OBILJEŽAVANJE 740 - OBLJETNICE SLOBODNOG I KRALJEVSKOG GRADA KRIŽEVCI KROZ PROGRAM GRADSKOG MUZEJA I LIKOVNE GALERIJE	105
Miroslav KLEMM IZLOŽBA CRKvene UMJETNOSTI I BAŠTINE NOVOMAROFSKOGA KRAJA	109
Nada MATIJAŠKO UZ DESETU GODIŠNJICU PODRAVKINOG MUZEJA PREHRANE	110
Martin MATIŠIN GODIŠNJAK ZAVIČAJNOG MUZEJA VIRJE	112
Mladen MEDAR ECOVAST O OČUVANJU ARHITEKTONSKOG NASLJEDA	113
Ljerka PERČI POSJETITELJ IZ ARGENTINE	115
Smiljana PETR-MARČEC IZLOŽBA "ZRINSKI U MEDIMURJU"	116
Hrvoje PETRIĆ "PODRAVSKI ZBORNIK" 1992.	116
Anita ŠESTANJ-PERIĆ PRIZNANJE UHTA-e GRADSKOM MUZEJU VARAŽDIN	117
Josip ŠTIMAC MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA U NOVOM USTROJSTVU	118
Gordana KOVAČIĆ IN MEMORIAM IVANU GENERALIĆU	119

DJELATNOST MUZEJA I MUZEALACA

IZLOŽBE (1992)	121
AKCIJE (1992)	124
IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA (1992)	127
PUBLICISTIČKA DJELATNOST MUZEALACA (1992)	129

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kumrovec, Kutina, Sesvete, Sveti Ivan Zelina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice, Veliki Tabor, Virje.

Broj 16 / 1993.

Godina XVI

Uređivački odbor:

Antica Bregović (GMV), Erika Nađ—Jerković (MMČ), Vladimir Kalšan (MMČ), Lidija Plavec (MMČ), Smiljana Petr—Marčec (MMČ), Josip Vidović (MMČ)

Tehnička redakcija u Muzeju Međimurja Čakovec:
Vladimir Kalšan, Erika Nađ-Jerković, Josip Vidović

Nakladnik:

Muzejsko društvo sjeverozapadne Hrvatske

Za nakladnika:

Zoran Homen

Grafička priprema:

»DTP STUDIO« KRIŽEVCI

Nikola Žulj

Tisak:

»GRATA« Bjelovar

Naklada: 650 primjeraka

ISSN 0350 - 9370

»Muzejski vjesnik« izlazi jedamput godišnje.

Rukopisi se ne honoriraju i ne vraćaju.

Za sadržaj i lekturu tekstova odgovorni su autori.

»Muzejski vjesnik« solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske